

Erfaringer med behandling av
personer med
utviklingshemming som har
begått seksuelle overgrep.
(SSA)

Hege Nilsen.
Habiliteringsteamet for
voksne



Seksuelle overgrep.

- Personer med utviklingshemming som blir utsatt for seksuelle overgrep.
- Personer med utviklingshemming som begår seksuelle overgrep.

Overgrepssatferd hos personer med utviklingshemming

Flere studier viser at personer med utviklingshemming er overrepresentert blant dem som begår overgrep

De kan begå alle typer overgrep



Hva er seksuelle overgrep?

- **Seksuell atferd**

Gjelder handlinger som ikke involverer fysisk kontakt mellom overgriper og offer. Dette kan være blotting, kinking, vise frem kjønnsorganet sitt, visning av porno, krenkende muntlige ytringer.

- **Seksuelle handlinger**

Involverer fysisk kontakt mellom overgriper og offer, erotisk kyssing, berøring av bryster eller kjønnsorgan, eller at overgriper får offeret til å berøre sitt eget kjønnsorgan.

- **Seksuell omgang**

Innebærer vaginalt, analt eller oralt samleie, masturbering av andres kjønnsorgan, eller inntregning av fingre og gjenstander i offerets anale eller vaginalåpning.



<https://krap.com/#>



Risikofaktorer knyttet til utviklingshemmingen

- mangel på identitet, tilknytning og ensomhet.
- dårlig impuls kontroll, dårlig evne til å planlegge handlinger, forstå konsekvenser og til å ta andres perspektiv
- udekket behov for nærhet, bekreftelse og sosiale relasjoner



Hva gjør vi? – tre områder:

- Vurdering av risiko. Om nødvendig: sikre at det iverksettes tiltak for å ivareta sikkerheten
- Individuallamtaler (jobbe med identitet, nettverk, relasjoner, seksualitet osv)
- Sørge for et støttende og utviklende miljø for pasienten
 - veiledning av miljøterapeuter



ARMIDILO-S

- Et instrument som er utviklet spesielt for personer over 18 år med utviklingshemming eller kognitive vansker
- Baseres på intervju med nærpersoner
- Gir en vurdering av risiko for uakseptable seksuelle handlinger, og om risikoen kan håndteres



- Seksualitet på avveie overgriper

- -vanskelig oppvekst
- -mye overgrepserfaringer selv

- Seksuelle faktorer
- Relasjonelle faktorer
- Emosjonelle faktorer

(Atle Austad, Psykologspesialist IKST
2013).



Behandling

- Målsetting:
 - Unngå at nye overgrep begås
 - Utvikle en sunn seksualitet
 - Helhetlig habiliteringsprosjekt.
 - Jobbe for best mulig livskvalitet og fungering.
 - identitet



Prinsipper for behandling

- Innholdet utformes individuelt på bakgrunn av den enkeltes egenskaper
- Terapeutisk holdning: empatisk normativ
- Møte personen med anerkjennelse
- Se «problematferd» som mestring når noe er vanskelig.



Prinsipper for behandling

Behandlingen må gjøres konkret og relevant

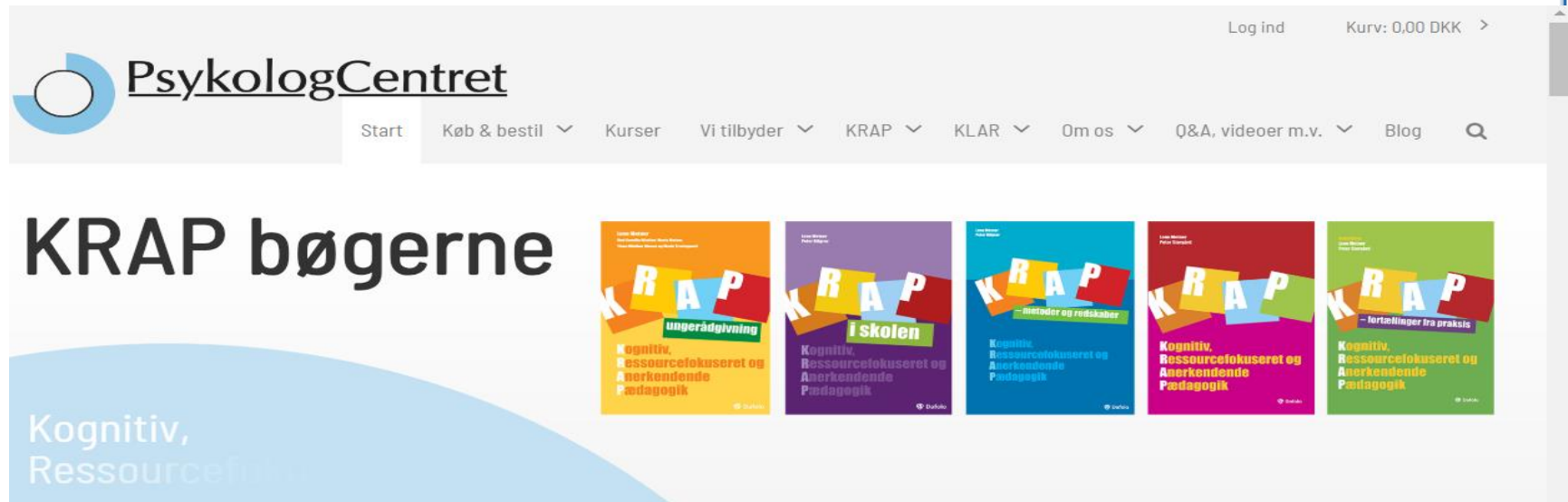
Pasienten er avhengig av gode miljøbetingelser –

Viktig at nærpersoner støtter opp om behandlingen!



Kognitiv, ressourcefokuseret og anerkendende pædagogik

- <https://krap.com/hvad-er-krap/>



The screenshot shows the website for PsykologCentret. At the top right, there are links for "Log ind" and "Kurv: 0,00 DKK". The main navigation bar includes "Start", "Køb & bestil", "Kurser", "Vi tilbyder", "KRAP", "KLAR", "Om os", "Q&A, videoer m.v.", and "Blog". The main content area is titled "KRAP bøgerne" and features five book covers. Below the title, the text "Kognitiv, Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik" is visible. The book covers are:

- Ungerådgivning** (Orange cover)
- I skolen** (Purple cover)
- Metoder og redskaber** (Blue cover)
- Kognitiv, Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik** (Red cover)
- Fortællinger fra praksis** (Green cover)



5

Ressourceblomsten

-SER AT ANDRE IKKE HAR DET BRA
-KATTENE HAR DET GODT HOS S
-ER EN GOD VENN
-KAN SI UNNSYKYLD

-HUMMORISTISK-SPØKER
-TRIVELIG Å SNAKKE MED
-GOD PÅ Å KOMMUNISERE

-UNDERSTELL
-SKIFTE LYS
-ORDNE SR???
-TRUCKFØRER BEVIS
-KAN BIL SPRÅKET:-)

SOSIAL

OMSORGSFUL

FLINK MED BIL

MANN 22

LIKER
SPENNING

MUSIKALSK

-ATW KJØRING
-TRAIL KJØRING
-KLATRING

-KAN SPILLE GITAR OG TROMMER
-LIKER MUSIKK
-HAR SKREVET SANGER



Skjema: Ressourceblomsten, Lene Høner og Finner Ølgrav, ÅSP – medier og redaksjoner (2013).

 Dafolo



NORDLANDSSYKEHUSET

Navn og dato:

Udfylt af:

Fakta om fokuspersonen

- Oppvokst i
- lett utviklingshemmed
- Adhd
- voks opp hos fosterfamilie
- egen leilighet i bofelleskap

Positive påvirkninger

- HUMORISTISK
- OMSORGSFULL
- POSITIV TIL NYE FORSLAG
- NYSKJERRIG
- GOD PÅ Å UTRYKKE EGNE BEHVO
- GLAD J
- SOSIAL
- LETT Å GLED
- Glad i dyr
- HJELPSOM
- LIKER Å PYNTE SEG
- SPORTY- TURGLA

- Personale
- Mor
- svigerinne
- onkelunger
- fosterbror
- verge

Grundleggende tanker om sig selv, andre og verden

- Mange negative tanker om meg selv
- Jeg er ikke god nokk
- Andre tror jeg er idiot
- Andre vil meg ikke vell

Udfordringer

- SINNE
- HUKOMMELSE
- PÅSTÅELIG-I NEGATIV FORSTAND
- SETTER PERSONALET OPP MOT HVERANDRE.
- G-ARBEIDSKOLLEGA
- LITE VENNER
- KAN VÆRE DOMMINERENDE I KJENTE OMGIVELSER.P-
- PERSONALROLLE MED DE ANDRE
- USIKKER NÅR HUN ER I UKJENTE
- KLESVASK, FÅR IKKE HJELPE HENNE-
- HUMØRSVIGNINGER
- TRISTHET
- KAN IKKE LESE OG SKRIVE-
- PENGER
- VELDIG NYSKJERRIG
- JOBB

Mestring – når noget bliver svært

- Sinna og skylder på andre.
- prøver å være en arbeidskar som fikser mye
- prøver å være morsom, han adhd fyren.



Skema: Kognitiv sagsformulering. Lene Mettner og Peter Bilgrau. KRAP – metoder og redskaber (2013).

Mål for behandlingen

- Bedre sosial kompetanse
- Bedre emosjonell regulering
- Økt empati
- Støtte opp om adekvate seksuelle relasjoner
- Venner
- -identitet



Å utvikle en sunn seksualitet

- Snakke åpent og direkte
- Uttrykke positive og sunne holdninger
- Undersøk seksuell funksjon og tenningsmønster



Innhold i behandling: Identifisere skritt på veien til overgrep

- se at overgrepet ikke bare skjedde. Identifiserer skritt mot handlingen
- fremme opplevelsen av eget ansvar for handlingen
- brukes senere for å forebygge nye overgrep



Bryte mønsteret

- Lære å kjenne igjen egne risikosituasjoner
- Lære å stoppe eller flykte
- Utforske ulike atferdsalternativer i risikosituasjoner



26 7-kolonneskema

Situation	Tanke	Følelse/krop	Handling
	Alternativ tanke	Alternativ følelse	Alternativ handling

Utfordringer for behandling

- Personen har lite hjelp rundt seg
- Dårlig relasjon mellom personen og hjelpere
- Personen blir avvist eller trekker seg tilbake etter overgrepet

Ingen med utviklingshemming skal måtte være alene om å jobbe med dette!



Referanser

Risikovurdering:

ARMIDILO-S, tilgjengelig på www.armidilo.net

Behandlingsprogrammer utviklet for ungdom:

Varig forandring. Håndbok. Forebygging av tilbakefall.

Hendriks, J. & Bullens, R. (1997). Norsk oversettelse: Bergen, V27.

G-map

Print, B. & O'Callaghan, D. (2004). Essentials of an effective treatment programme for sexually abusive adolescents: Offence specific treatment tasks. I: G. O'Reilly, W. L. Marshall, A. Carr & R. C. Beckett (red.), *The handbook of clinical intervention with young people who sexually abuse* (s. 237-274). Hove, East Sussex: Brunner-Routledge

KRAP:

Metner, L. & Bilgrav, P. (2013). *Kognitiv, ressourcefokuseret og anerkennende pædagogik – metoder og redskaber*. Fredrikshavn: Dafolo forlag.

Metner, L. & Storgård, P. (2008). *Kognitiv, ressourcefokuseret og anerkennende pædagogik*. Fredrikshavn: Dafolo forlag.